Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 41. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СУБОТА, 19-го ЛЮТОГО, 1921. — VOL. XXIX. No. 41. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, FEBRUARY 19, 1921. — THREE CENTS

Велика буча в Американськім конґресі.

ВАШІНГТОН, 17. лютого. — Американський конґрес був нині сценою такої бучі, якої не було тут за довгі роки. Чутки, що збирається на бучу, ходили уже від довшого часу, але конґресмен, котрий мав стати героєм бучі, був хорий і не міг її почати. Причиною став лист, котрий конґресмен з Тексас Блентон написав до одної ґазети у своїм виборнім окрузі, а в котрім він перехвалювався, що ціла палата послів хоче піднести собі посольські дієти, і зробилаб се уже давно, якби не він, конґресмен Блентон, котрий над тим добре чуває і до сего не допускає. При кінци листу Блентон просив пресу о поміч проти послів, котрі хочуть наживатися пенсією.

Сей лист обійшов найбільше другого посла з Тексас, конґресмена Самнерса. Він уже від давна лагодився дати добру відправу Блентонови, але був хорий. Нині він в перше став з ліжка і зявився в палаті послів з витинком ґазети. Як скінчив читати сей лист перед палатою, усі конґресмени без огляду на партії були розярені. Самнерс підійшов до Блентона і, вимахуючи пястуком перед його лицем, кричав: „А як ти вислав сю заяву до Тексас, ти знав, що се все брехня". Блентон хотів щось говорити, але його закричали окликами: брехун, і подібними визвищами.

Самнерс дальше доказував, що ніхто в палаті послів не пробував перепачкувати ухвали про збільшенне пенсії конґресменам; що ся справа прийшла була два рази під обради, але оба рази її усунено зпід обрад, але не завдяки Блентонови, котрий не чував над тим, як він каже в своїм листі; що Блентон часто не бував на засіданнях.

Як він скінчив свою промову, Блентон хотів відповідати, але на сали настав такий крик, що ніхто і половини не чув того, що він говорив державши слово. Його промови була рядом особистих випадів на других конґресменів і ще гірше огірчила його товаришів проти нього. Він казав, що один конґресмен просив його вийти зі салі, як мало бути голосованне над законопроектом про пенсії; що другий посол просив його голосувати за внесеннем; що конґресмен Самнерс напав на нього, бо хоче кандидувати на сенатора з Тексас. За кождим його твердженнем вставав згаданий посол і остро перечив слова бесідника.

ЗЕЛІЗНИЦІ ТА ТРЕЙД ЮНІОНИ.

ШІКАҐО, 17. лютого. — Підчас переслухання перед Федеральною Зелізничою Робітничою Радою М. Б. Джувел, предсідатель департаменту зелізничих робітників в Американській Федерації Праці, жадав безпроволочного примінення засади колективної згоди межи зелізничими робітниками та зелізницями. Лише через заключуванне умов юніями можна, на його думку, полагодити теперішне критичне положенне перевозового промислу.

Він заявив також, що зелізниці ведуть безпосередно і через ріжні тіла (такі, як Торговельні Палати) пропаґанду проти юній. Ріжні зелізниці лучаться всюди, щоби мати більшу силу, а рівночасно роблять зусилля, щоби зломити робітничі союзи, передовсім ново потворені.

СТУДЕНТИ УНІВЕРСИТЕТУ ХОЧУТЬ ЧУТИ ВИКЛАДИ ДЕБСА.

АТЛАНТА, 17. лютого. — Студенти економії на університеті Емори внесли просьбу до заряду федеральної вязниці в Атлянті о дозволенне Е. Дебсови дати їм відчит на університеті на довільну тему. Відчит мавби відбутися в салі тюрми. До просьби не прилучився професор економії та кількох студентів. Заряд вязниці відповів, що таке дозволенне може дати лише департамент справедливости. Тому студенти віднеслися до ґенерального прокуратора Палмера.

СЕНАТОР БОРО ЗА ЗМЕНЧЕННЄМ ЗБРОЄНЬ ЯК ЗА СПОСОБОМ НА ЗМЕНЧЕННЄМ УРЯДОВИХ ВИДАТКІВ.

ВАШІНГТОН, 17. лютого. — Підчас дебати над зменченнем урядових видатків сенатор Бора заявив, що найліпшою нагодою для зменчення їх являється зменченне видатків на фльоту. Він радив наперед зменчити число офіцерів в американській армії, котре на його думку за велике в порівнанню з числом жовнірів; само удержанне офіцерів буде коштовати понад 52 міліони долярів. Палати послів радить нам ухвалити видатки на фльоту в сумі 395 міліонів долярів на рік; хочуть, щоби ми будували 16 великих военних кораблів, кождий коштом яких 40 міліонів долярів. Власне на армії і на фльоті треба робити ощадности. Підбільшати зброєння тепер межує з божевіллєм. Довги світа виносять 200 міліярдів, з чого ми самі винні 24 міліярди долярів. Тепер Америка ухвалює півпята міліярда на біжучі видатки, що грозить її річним недобором двох міліярдів долярів.

При кінці промови заявив сенатор Бора, що він дасть на себе впливати новому президентови, але буде говорити свобідно свою думку, як говорив її давнійше.

СЕНАТОР МЕККОРМИК СТРАШИТЬ АМЕРИКУ ЯПАНОМ.

Опісля забрав голос сенатор МекКормик; противлячись виводам передбесідника, заявив, що Злучені Держави не можуть здержувати зброєнь, коли Япан зброїться дальше, а фльота Англії два рази більша від американської. Він покликувався на знатоків военного діла і радив вести дальше розпочаті зброєння. Радив іти за старою радою: Говори делікатно, але держи здоровий бук.

ПРАВДОПОДІБНИЙ УПАДОК ОХОРОННОГО МИТА.

ВАШІНГТОН, 17. лютого. — Законопроєкт про охоронне цло, котрий перейшов ухвалу сенату, але з богато поправками, стрінувся з такою опозицією в палаті послів, що заходить великий сумнів, чи він буде ухвалений ще сеї сесії. Через те автор сего законопроекту, сенатор Фордней має уже починати конференції зі слідуючим президентом про предложенне нового проєкту слідуючому конгресови. Сей законопроєкт мігби бути ухвалений найскорше на весні.

БОРОТЬБА ПРОТИ ТИФУ.

НЮ ЙОРК, 17. лютого. — Др. Ковпленд, комішенер здоровля в місті Ню Йорк, обставив місто сторожами, котрі мали задержувати всіх іміґрантів, прибуваючих до міста. Вони задержали 141 іміґрантів, щоби очистити їх від воший. Комішенер здоровля висловив своє здивованнє, що іміґраційні власти здоровля перепускають з легким серцем іміґратів з насікомими.

МІЛЮНОВА КРАДІЖ НА ПОЧТІ.

ТОЛІДО, Огайо, 17. лютого. — З почтового уряду скрадено тут реґістровані пакунки, котрі мали в собі від 300.000 до одного міліона долярів готівки. Кілько саме вкрадено, ще не можна знати, поки почтові уряди в Ню Йорку, Клівленді і в других східно-американських містах не подадуть докладного справоздання.

Розбишаки забрали 5 торб з реґістрованими посилками і 5 торб звичайних посилок. Рабунку доконано о годині десять мінут до другої над ранком, в хвилі, коли двох почтових візників виладовувало перед почтовим урядом почту, котра якраз що прибула зелізницею. Перед уряд заїхало автомобілем 5-ох розбишак з револьверами, приказали робітникам лягти на землю і лежати спокійно. Мішки з почтовими посилками зладовано на автомобіль, котрий зараз пропав за скрутом. Поліції не вдалося ще відкрити розбишак.

ЯК СТОЯТЬ АМЕРИКАНСЬКІ БОНДИ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ.

(З грошевого торгу в Ню Йорку, дня 17. січня, 1921).

НЮ ЙОРК, Н. Й., 17. січня. — На нинішньому грошевому торзі американські бонди Позички Свободи продавано по такій ціні:

1. Першої позички, 3½% $91.20
2. Другої позички 4% $87.30
3. А. Третьої позички 4¼% $86.80
3. Б. 3-тої позички (1928) 4¼% $90
4. Четвертої позички 4¼% $87.10
5. Пятої позички Побіди $97.20

БОЛЬШЕВИКИ ЗМЕНЬШУЮТЬ ВОЄННИЙ ПРОМИСЛ В РОСІЇ.

СТОКГОЛМ, столиця Швеції, 16. лютого. — Російські часописі, які сюди наспіли, доносять, що большевики приступили до зменьшення военного промислу.

На доказ сього вони подають, що в липні минулого року працювало у военному промислі 225,000 людий, а 1. січня с. р. се число зменьшилось до 154,000.

НЕМА НАДІЇ НА УСПІХ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ НІМЕЦЬКОГО ВОЄННОГО ВІДШКОДОВАННЯ.

Аліянти не можуть військовою силою змусити Німеччину платити відшкодованне, означенє знавцями.

ПАРИЖ, 17. лютого. — Тут не сподіваються успіху з конференції в справі німецького военного відшкодовання, яка відбудеться в Лондоні дня 1-го марта с. р.

Француський премієр Бріян не має дозволу від парляменту спустити з суми, яку нарахували аліянтські знавці дня 29. січня с. р. в Парижі. Йому сказано, що коли б поступив інакше, то навіть не потребує являтись перед парлямент по заяву довіря або недовіря, але нехай зараз уступить зі свого становища.

Зноваж німецький премієр др. Сімонс також не має дозволу від німецького парляменту згодитись на таку саму, якої хотять аліянти.

Длятого заповідають, що з тої конференції нічого не вийде.

В Парижі вже говорять про ужиттє військової сили, щоби змусити Німеччину заплатити военне відшкодованне, але версальський мировий договір не дає права аліянтам ужити військової сили з приводу постанов, які не містяться у версальському договорі. Се може спонукати аліянтів до компромісу (угоди) з Німеччиною.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ВЗИВАЄ АНҐЛІЙСЬКІ БАНКИ ДО ПОМОЧІ ЗНИЩЕНІЙ ЕВРОПІ НА КОНТИНЕНТІ.

Каже також, що Росії другий раз не гадає просити на політичні конференції.

ЛОНДОН, 17. лютого.—Британський президент міністрів Давид Ллойд Джордж у своїй бесіді сьогодня вечером в палаті громад звернувся із зазивом до банків, щоби взяли участь в ризику і дали збіднілим европейським краям кредит, а тим робом пособили розвиткови промислу і торговлі в Европі.

Він сказав, що промисли є однаково лихі у всіх краях, з чого виходило би, що і всі їх правительства є лихі, та що промисли ніколи не оживляться, поки ті краї не будуть правлені „лігою проти марнотратности".

Далі він апелював до робітників, щоби теж ділили ризико з нещасливійшими від себе.

На запит, чому не запрошено Росії на лондонські конференції, сказав Ллойд Джордж, що як вона торік по глупому відмовилась від конференції в Лондоні, то Анґлія не гадає її вдруге просити.

ПОЛЯКИ ВИСИЛАЮТЬ „ЕКСПЕРТІВ" У СПРАВАХ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ДО ЖЕНЕВИ.

ВАРШАВА, 13. лютого.—Тутешня преса сповіщає, що на пропозицію міністра Ашкеназе виїде до Женеви, у Швайцарії (де є осідок Ліґи Народів) трох „експертів" (знавців) східно-галицьких справ, а саме: Бузек, Скарбек і Левенгерц.

ЗАНЕПАД МІСТ В РОСІЇ.

Упадок промислу спричинив голод і упадок міст в Росії. — Населеннє Москви зменьшилось за три роки до половини, а Петроґраду до четвертини.

ВАШИНГТОН, Д. К., 17. лютого. — До Державного Департаменту Злучених Держав (міністерства заграничних справ) прийшли звідомлення про життєві і промислові статистичні обчислення в советській Росії, котрі вказують на розпучливі здоровельні і промислові відносини протягом трох літ большевицького експерименту (досвіду) в тій країні.

Сі статистичні дані оперті на урядових советських обчисленнях, друкованих в російських ґазетах. Державний Департамент одержав деякі з них ориґінальних російських виданнях, а деякі в каблеґрамах з Европи.

Статистичні дані про життєві відносини, особливо з Москви і Петроґраду, вказують на вельми поважні здоровельні умовини особливо в міських сторонах; зноваж статистичні дані про теперішні промислові відносини показують теж оплаканий образ родів праці, уживаних в продукції.

На основі тих інформацій Державний Департамент видав сьогодня таке звідомленнє:

Про умовини життя в міських околицях Росії описано в книжковому виданню під заголовком „Червона Москва", котру обговорено в петроґрадській часописі п. з. „Известия" з 23. січня с. р.

Після зіставлень в сій книжці, як передано в „Известиях", населеннє Москви зменьшилось о 50% (до половини) з 1917-го року і виносить тепер лише 1,-015.000 душі. Петроґрад потерпів ще гірше. Його населеннє зменьшилось о 71% (значить, відпало майже 3 четвертини, а осталось ледви дрібку більше як четвертина); тепер населеннє Петроґраду виносить всего 706.800. Виходить, що спадок числа населення Петроґраду був двічі більший аніж Москви. Се можна пояснити тим, що в Москві задержалось богато советських урядників. Майже одна третина населення Москви, числом 360.000 душ, се урядники советського режіму (ладу).

ФІНЛЯНДІЯ ДАЄ МОСКОВСЬКУ ДЕЛЕҐАЦІЮ ПІД ЛІКАРСЬКЕ ВІДЧИЩЕННЄ.

Сей наказ, виданий для охорони здоровля, може довести до війни між Росією і Фінляндією.

КОПЕНГАҐА, столиця Данії, 17. лютого. — Спеціяльна депеша з Гелсінґфорсу, столиці Фінляндії, сповіщає, що фінляндське правительство не відкликало наказу, щоби російських торговельних делеґатів, котрі приїздять на переговори з фінляндськими властями, піддавано звичайній кварантанні (лікарським оглядинам і задержанню для відчищення або лічення), яку примінюється до всіх осіб, що приїздять з Росії до Фінляндії.

Лише делеґація політична, зложена з 16 осіб, дістане дозвіл перейти границю без кварантанни, але вони мусять піддатись щоденним лікарським оглядинам.

Заповідають, що се спричинить спір із советським правительством і доведе до зірвання дипльоматичних зносин з Фінляндією.

Кажуть, що фінляндський представник в Росії, радник Агонен, звернувся до свого правительства за дозволом кинути Москву по змозі як найшвидше.

Справа признання України в Парижі.

ҐРАФ МИХАЙЛО ТИШКЕВИЧ ПЕРЕДАВ ДОМАГАННЄ НАЙВИСШІЙ РАДІ В СПРАВІ ПРИЗНАННЯ УКРАЇНИ.

ПАРИЖ, 1. лютого. — Ґраф Михайло Тишкевич подав ноти в справі признання України до Конференції, яка відбулася в Парижі і новому Президентови міністрів, Бріянови.

Одночасно звернувся спеціяльно до Представників Арґентини і Японії в тійсамій справі.

За почином його й адмірала Деґуї засновується „Товариство француско-українських взаємин.

Італія замикає границі для еміґрантів зі сходу.

ПРОТЯГОМ ОДНОГО МІСЯЦЯ ГРАНИЦІ ІТАЛІЇ ЗАМКНЕНІ ДЛЯ ЕМІҐРАНТІВ З ПОЛЬЩІ, ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ І ЮГОСЛАВІЇ.

ТРІЄСТ, (Італія), 16. лютого.

Еміґрацію із Середної Европи здержано і східні границі Італії замкнено задля здоровляного відчищення тутешніх умовин.

Заведено дуже строгі приписи в околицях, де не обовязують здоровельні запорядження.

Границі будуть замкнені протягом одного місяця для еміґрантів з Польщі, Чихословаччини і Югославії.

Випадки тифу були тут під строгою кварантаною. Нових випадків не було.

Большевики будують „єдіную нєділимую матушку Расєю".

УКРАЇНА РІВНО З УСЯКИМИ ДРІБНИМИ КОМУНАМИ МАЄ ЛИШЕ НАЦІОНАЛЬНУ АВТОНОМІЮ В МЕЖАХ РОСІЇ.

КОПЕНГАҐА, столиця Данії, 10. лютого. — Російське советське правительство постановило завести автономну управу (самоуправу) на національних засадах в отсих **частях російської советської федерації:**

1. Українська соціялістична советська республіка.
2. Німецька робітницька комуна на Волзі.
3. Башкірська соціялістична советська республіка.
4. Татарська соціялістична советська республіка.
5. Кірґіська соціялістична советська республіка.
6. Вотятська робітницька комуна.
7. Черемиська робітницька комуна.
8. Калмуцька соціялістична советська республіка.
9. Чувашська робітнича комуна.
10. Карельська робітницька комуна.
11. Соціялістична республіка Туркестан.
12. Соціялістична республіка Азербайджан.
13. Соціялістична республіка Хіва.
14. Соціялістична республіка Бухара.
15. Соціялістична советська республіка Даґестан.
16. Соціялістична республіка Вірменія.

Адміністративну управу в федеративних республіках на території **европейської Росії** уже введено на засадах **національної автономії.**

На Кавказі тепер переводиться реорґанізацію управи, а відтак прийде черга на Сибір.

ЯК ВИГЛЯДАЄ БОЛЬШЕВИЦЬКА ПРОПАҐАНДА СЕРЕД УКРАЇНЦІВ?

В аґітації большевики не ідуть поза межі давніх царських границь.

ВІДЕНЬ, 22. січня. — Збіґці з України оповідають, що большевики ведуть серед військ на Україні аґітацію проти Польщі в той спосіб, що кажуть, що Українці мусять відібрати від Польщі українські землі Волинь, Полісся і Холмщину.

Про Галичину не згадують.

В аґітації проти Румунії кажуть, що Українці мусять відібрати від Румунії Бесарабію. **Про українську Буковину не згадують.**

ДОЛЯ ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНОПРОЄКТА.

ВАШІНГТОН, 17. лютого. — В сенаті поставлено внесенне, щоби сенат одноголосно згодився голосувати в слідуючу середу над іміґраційним законопроєктом. Внесеннє перепало через опозицію сенатора Френса, котрий спротився йому на тій основі, що законопроєкт не був ще як слід передискутований. Хоч обі палати прихильні сему билови, мимо того сумніваються, чи їм вдасться ухвалити його на слідуючий тиждень.

НАКАЗ ПРИМУСОВОГО ХОДЖЕННЯ ДО ТЕАТРУ В РОСІЇ.

ПЕТРОҐРАД, 17. лютого. — Останнім большевицьким розпорядком є — примусове ходженне до театру.

Советське правительство видало розпорядок, що на кожду особу, котра на урядове запрошенне не прийде до театру на ряд комуністичних представлень, які тепер уладжується, буде наложена в приділі поживи (карана особа дістане меньшу денну порцію поживи).

Доносить про се тутешня большевицька часопись „Рабочий Голос".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЩО ОСТАЛОСЬ З БОЛЬШЕВИЦЬКОГО „САМООЗНАЧЕННЯ" ДЛЯ УКРАЇНИ?

На першій стороні „Свободи" в нинішньому виданню подаємо звідомлення російського совєтського правительства про те, як воно організує нову Росію.

Досі зорганізувало вже 16 частин тої нової Росії, прозваної федеративною.

На першому місці є там Україна, яка зветься „УКРАИНСКАЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ СОВЕТСКАЯ РЕСПУБЛИКА".

А далі?

Далі є такі „республіки" як: башкірська, кіргізька, калмуцька, і „комуни" як: німецька над Волгою, вотятська, черемиська, чувашська, карельська.

Значить Україна зрівнана з фінськими ПЛЕМЕНАМИ, які остались серед Москалів, як: ЧЕРЕМИШІ, ЧУВАШІ, БАШКІРИ, ВОТЯКИ, котрі є розсіяні невеликими групами по обох боках ріки Волги, і котрі малощо у себе мають свого національного в культурному життю, але підпали під культуру московську і серед моря московського московщаться.

Україна зрівнана також з таким ДИКИМ ПЛЕМЕНЕМ як Калмуки, або й теж З НІМЕЦЬКОЮ КОЛЬОНІЄЮ, яка осіла над долішньою Волгою, на полудневий схід від міста Саратова.

Кажеться, що ті „республіки" і ті „комуни" організуєтьса на засадах НАЦІОНАЛЬНОЇ АВТОНОМІЇ ЯКО ЧАСТИНИ Росії. Се значить, що вони могти-муть постановляти про свої культурно-національні справи, головно про школи, а інші справи, як життє економічне і фінансове краю, державна адміністрація, комунікація, військо, заграничні справи — то все належить до Москви.

Як би таку національну автономію був дав НАРОДАМ, ПЛЕМЕНАМ І КОЛЬОНІСТАМ в Росії котрийнебудь з бувших царів, то се колись значило би було богато. Богато значило-б було для поневолених народів, а ще більше для малокультурних племен або диких, котрі мали би змогу жити своїм життєм, так паче, що про самостійне державне життє вони не мріють, бо вони розсіяні серед Москалів; або для кольоністів, котрі власне тільки й хотять свободи для свого культурного життя.

АЛЕ ЦІЛКОМ ІНША РІЧ З УКРАЇНОЮ І ТО В ТЕПЕРІШНІ ЧАСИ, ПО ВЕЛИКІЙ РЕВОЛЮЦІЇ.

Україна здобула вже собі була самостійність державну і большевики вже її були кілька разів признали і самі оголошували, що Україна є самостійною державою. До того Україна се дійсно є окремий народ, з усіми вимогами для державного життя, нарід культурний, котрий давно вже мав свою республику, ще заки Москалі, Чуваші, Черемиші, Вотяки і Башкіри чули про таке диво.

Але большевики признають право державного життя і державної власти ТІЛЬКИ НАРОДОВИ МОСКОВСЬКОМУ, таксамо як бувало царі російські. Навіть східна Україна у них не Україна а „ДОНБАС" (Донецкий Басейн). І загалом українському народови признають тільки самоуправу національну, яку колись кадети обіцювали у своїй програмі. І рівняють його з усякими племенами, кольоніями і „комунами".

Бо так треба для будування „ЄДІНОЇ НЕДЄЛІМОЇ РАСЕЇ", під опікою і владою білокаменної Москви, для продовжування тої московської неволі, яку насилою держали царі.

Але непотрібно того народови українському і длятого московській неволі на Україні — не бути.

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИКИ ТА СЕЛЯНИ А „СЕЛЯНСЬКО-РОБІТНИЧЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО" НА УКРАЇНІ.

Нема кращого пояснення до перехвалки московських большевиків про заведення селянського та робітничого уряду на Україні над національну статистику членів Комуністичної Партії (большевиків) України, подану органом Закордонної Групи Української Комуністичної Партії, „Нової Доби":

„Національний склад сеї партії перістий, з переважною більшостю еврейського елементу; можна без помилки сказати, що 60 процент Комуністичної Партії (большевиків) України є Євреї, 20 до 25 процент Руські і процентів 10 Українців (решта тих боротьбистів, що злились з Комуністичною Партією (большевиками) України)."

Значить, на кождих 100 членів партії, котра пануе на Україні в імени, мовляв, селянського та робітничого населення, є 60 Жидів, 20 до 25 Москалів, а лише 10 Українців; решта се люди инчих націй, рівні зайди, як, приміром, голова „українського" правительства, Раковський, котрий ще на межинароднім комуністичнім зїзді в Москві в 1919. році представляв Балкан...

Се значить, що українські робітники та селяни, котрих в краю є три рази більше людий як людий других, не-українських націй, мають в правлячій партії девять разів менче членів, ніж мають другі не-українські народи.

Коли взяти пі увагу, що правляча партія складаеться майже виключно з урядовців, котрі дійсно мають ріжні урядові джаби, то виходить, що серед того „українського" робітничого і селянського уряду українські селяни та робітники мають що найменче 27 разів менче представників, як вони відносно до свого числа повинні мати.

Чи можна дивуватися, що таким „українським робітничим та селянським правительством" не можуть одушевлятися навіть українські комуністи? Чи можна дивуватися, що називати його правительством українським або робітничим або селянським може хиба один з тих подлих газетярів, що через довгу службу возьним консулів цісарів привик сповняти ріжні безчесні служби для можних світа сего?

НЕДОБРІ ПРИЯТЕЛІ.

(Від власного кореспондента).

Віденський щоденник „Neues Wiener Journal" помістив недавно статтю Вільгельма Габсбурга (Василя Вишиваного), полковника української армії, про українське питанне.

В сій статті автор—як „український патріот і жовнір"—висловлює свої особисті погляди на українську справу. Запевняє, що український нарід має досить внутрішньої сили, щоби виборити самостійну суверенну українську державу. Каже, що в тій державі земля повинна бути розділена між селян на основі приватного володіння (додає: „український селянин не є комуніст і буде всіми способами боротися проти комунізму"), а робітник повинен мати запевнений 8-годинний день праці, участь в чистім зиску з підприємства і взагалі соціяльну охорону. Вказує на українські симпатії до Англії як до такої світової держави, на яку Українці покладають великі надії. Другою державою, до якої особливо прихильно ставляться галицькі Українці, називає Чехо-Словаччину. Заявляється рішучо проти всяких польських аспірацій—на українські землі і на протекторат над Україною.

Одним словом, стаття бездоганна, така, яку міг би написати кождий Українець, який має такі самі політичні й соціяльні погляди, як автор статті.

А що статті в чужій пресі про українську справу тепер уже не є ніякою особливою новістю, то й ся стаття не була би нічим особливим, як би не редакційна увага, яку додала до статті редакція згаданого щоденника. В сій увазі говориться:

„Вільгельм Габсбург, син бувшого архикнязя Карла Стефана, признаний, як відомо, 2. грудня минулого року генеральним видолом української армії на тайнім засіданню в Збаражі на претендента до престола. Тому його виводи, з якими редакція зовсім не ідентифікується, знайдуть певне як найбільше зацікавлення".

Як бачите, віденський щоденник містить статтю Вільгельма Габсбурга не як звичайну статтю звичайного українського громадянина, тільки реклямує її як виводи претендента на український престол. З приводу сеї рекламы я й пишу отсі уваги.

Хто є Вільгельм Габсбург? Один з синів австрійського архикнязя Карла Стефана, який постійно жив у своїх маєтностях в Живци в Західній Галичині, через подружя зрідниився з польською аристократією і підчас війни, коли здавалося, що Австрія і Німеччина будуть рішати про відбудування Польщі, вважався (він сам або один з його синів) кандидатом на польського короля.

Отже Вільгельм, син сього спольщеного Габсбурга, підчас війни почав ставати Українцем. Служив як офіцир в австрійському полку, зложеним з українських жовнірів, почав учитися української мови, одягати українську вишивану сорочку (від сього й пішло його друге назвище: Василь Вишиваний), приздив як заступник цісаря на привитанне митрополита Шептицького, коли той вернув з Росії до Львова, був командантом австрійської групи, яка після берестейського мира пішла на Україну і стояла на Херсонщині (в тій групі були також Українські Січові Стрільці), вкінці, коли Австрія розпалася, заявився громадянином України і був полковником в українській армії.

Одні з Українців радувалися, що вже й Українці мають свого Габсбурга; другі хитали головами, говорячи, що тут діло не в любови до українського народу, але в спекуляції на український престол.

Очевидно, годі сказати, що дало Вільгельмови Габсбургови перший товчок до українізації. Але як би сим товчком були аспірації на український престол, то в тодішних обставинах не було би се нічого страшного. Бо коли-б Австрія й Німеччина були віднесли таку побіду над Росією й західними державами, що могли би по своїй волі будувати українську державу, то очевидно були-б будували не републику, а монархію. І коли міг „Союз визволення України", зложений з українських соціялістів, годитися на те, щоб Австрія й Німеччина будували українську монархію, то міг також Вільгельм Габсбург хотіти стати українським монархом.

Тимчасом три монархії,—російська, австрійська й німецька — які панували майже над половиною Европи і були підпорами европейської реакції, завалилися і на їх руїнах повстав ряд демократичних і соціялістичних республик. За републиками заявився також український нарід,—за виїмком групи прихильників Скоропадського, які хотіли, щоб гетьманство переміниолся в монархію.

Аж тепер виринає питанне: Чи Вільгельм зрозумів науку історії, відрікся мрій про український престол і думає як звичайний громадянин працювати для добра України, — чи його український патріотизм є тільки обчислений на випадок, якби настало таке положенне, що при помочи европейської (тепер уже західно-европейської) реакції можна би було утворити українську монархію?

Відповісти на се питання не беруся. За те можна і треба сказати ось-що:

Коли Вільгельм Габсбург думає як звичайний громадянин працювати для добра України, то треба сказати, що він має між Українцями недобрих приятелів. Бо треба допускати, що те, що він робить, робить не сам, а за порадою своїх приятелів. Коли за порадою приятелів друкує він вірші або дає Українцям політичні науки в віденській „Волі", — то треба сказати, що вони йому зле радять. Бо слабі вірші не є ніяким вкладом в українську літературу, а за те настроюють громадянство проти його особи: мовляв, робить собі рекляму! Ще гірше вражіннє роблять його політичні науки: не такий він давний і працею заслужений громадянин, щоб давати громадянству політичні науки.

До категорії реклямами, яка робить йому злу прислугу серед українського громадянства, належить і висше згадана його стаття з увагою редакції віденського щоденника.

Недавно справді була появилася відомість, що на якійсь військовій раді в Збаражі Вільгельма Габсбурга проголошено кандидатом на престол України. Опісля сю відомість уряд Української Народньої Републики заперечив. Коли-ж приятелі Вільгельма Габсбурга ужили тої відомости для реклями для його статті, то зробили йому медвежу прислугу, бо тільки будять і скріплюють підозріння, що тут діло не в любови до українського народу,але в спекуляції на український престол.

Сим українським монархістам треба сказати, що не для того український нарід позбувся чужих монархів, щоб настановляти над собою нового монарха.' Не для того згинуло тільки цвіту українського народу в боротьбі за визволення України, щоб за декілька років чи десятиліть знов гинули найліпші сини України в боротьбі проти української монархії. Нехай ті панове покинуть забаву в „монархізм" і не розбивають уже й так розбитих наших політичних сил. „Тверда влада", за якою кличуть ті панове, може бути і в републиці. Але треба зачати реформу від себе і шанувати та слухати й підпирати своїх заслужених людий. Замість того лаеться і Грушевського і Винниченка і Петлюру і Петрушевича, — а реклямується ріжних кандидатів на монархів.

Коли Вільгельм Габсбург є справді український патріот, то повинен постаратися, щоб його імя між ними не знаходилося.

Др. Михайло Лозинський.

Відень, 19. січня 1921.

ЗАМІТКА ДО „ЛИСТУ УКРАЇНСЬКОГО ЖОВНІРА".

В 35. числі „Свободи", з 12. лютого с. р., читав я дуже замітний лист молодого українського жовніра, Степана Кузьмина, що пробуває тепер в бараках у Ліберци, на Чехо-Словаччині. Кождий, хто прочитав сей лист, написаний не т. зв. інтелігентом, що скінчив висші школи, але простим жовніром з селянсько-міщанської родини з Турки над Стрием, мусів — думаю — сказати: „як таких оборонців має Галичина, як така є галицька армія, то і Галичина не пропала і певно ще не вмерла Україна!" — На запросини свого знакомого чи приятеля, п. Йосифа Стеця з Оборини, щоби приїхати до Америки, сей герой каже: „не можу, товаришу, бо недалекий час, а знов піду боротись за рідний край, хочби прийшло і життє дати! Обовязок і любов рідного народу не позволяють мені їхати за море! Ви робіть там, в Америці, для нашого краю, що зможете лише, а я піду ту на поле бою, бо я здоров і молодий та Україна кличе мене!" — Чи не є се мова героя? Чи богато таких борців зуміють показати між своїми другі народи світа? Нарід, що видає таких героїв, яким рівних шукати хиба в найславнійших часах козацької бувальщини, не згине, не пропаде, не вмре у неволі — але мусить виграти, мусить побідити, мусить бути вольним! Не даром-же писав Іван Франко:

„Кождий думай, що на тобі,
Мільонів стан стоїть,
Що за долю мільонів
Мусиш дати Ти одвіт!
У таких думках кріпися
І дітий своїх ховай!
Коб лиш читая пшениця,
Буде паска й коровай.
Довго нас неволя жерла
Десь ще наруга жре.
Та ми гукнім: „Ще не вмерла!
Ще не вмерла—і не вмре!"

Ось в таких думках виховавий той укр. жовнір, Степан Кузьмин. Ось в таких думках ховалася галицька армія і вся галицька суспільність. Се великий Дух незабутнього Івана Франка живе в серцях тих героїв. Се Його голос споза сирої могили говорить в їх сумлінню:

„Словом сильним, мов трубою,
Мільони зве до бою!
Гі мільони радо йдуть,
Бо то голос Духа чуть!"

Отсе є то чисте, чільне, здорове зерно, що вродилось з геніяльного засіву Івана Франка — ті тисячі, десятки тисяч і сотки тисяч таких героїв, як Степан Кузьмин. Отсе та „чистая пшениця", з котрої буде „паска й коровай" на свято волі Рідного Краю.

Нам, американським Українцям, що не зазнали ні стрілецьких ровів (тренчів), ні штурмів, ні отруйливих газів, ні зимних та брудних бараків, ні голоду ні холоду у полі чи в неволі — голос сего укр. жовніра-борця звучати повинен наче голос нашого власного сумління. Чи читаючи сей жовнірський лист, не подумав кожен з нас в своїй душі: а що я зробив для України? Що приніс я в жертву Народови? Чим причинився я до борби за волю Рідного Краю? — Так, браття! Письмо сего жовніра-героя се голос нашого сумління. Так, як він вміє жертвувати, повинен вміти кожен Українець! А Рідний Край певно буде свобідний!

Ще й друга вартна, велика прикмета є в того укр. жовніра. Він чекає поклику! Він каже: Як тільки покличуть, піду, хочби на смерть!" Він є карний. Він знає, що без карности, без послуху поклику, нема побіди, нема визволення, нема волі Рідного Краю! Се не той „партійник", що то тільки знає свою партію, а поза нею світа не бачить. Се не той киринник, що вміє лише всюди робити опозицію та сварку та з ніким не годен погодитись, нічийого зазиву не послухає, бо „свій розум" має! Се не той мудрагель, що то всіх і вся „критикує" (властиво: клевече і лає), нікого „не знає" і всяку працю розбиває! Ні, браття! Се жовнір на народнім пості (позиції)!

Він знає, що не все то так гаразд з тим народним проводом, як би то повинно бути. Він то розуміє. Він навіть згадує про се в своїм листі гіркими словами. Він також вміє покритикувати. Він не сліпий. Він знає хиби своїх командантів. Але він знає і то, що команда мусить бути, бо без команди нема борби, нема побіди і нема волі. І він каже, що він тільки чекає на приказ сеї команди. Він карний! Він думає так: „хай буде хоч би і слаба команда, але нехай буде якась і я, рядовий жовнір, повинен її слухати; бо як не буду слухати, то всі програєм". Він не береся скидати свою команду та сам братись до командовання. Противно! Він критикує тих, котрі самі добре не розуміючи річи, підбурюють рядових жовнірів ніби в імя „большевизму". Він справедливо каже: „перше скінчім борбу, визволім Рідний Край, а тоді маємо час сваритись, чи малювати його на червоно чи на зелено! а тепер не пора на роздори, але треба єдности і карности до борби!"

З двома лише уступами сего знаменитого зрештою листу я не цілком згоджуся.

В однім місці сего листу п. Кузьмин каже, що „якби між політиками Галичини і України була згода, то певно нині не гопталиби Ляхи Галичини а большевики України і т. д." Він туг висловився трохи неясно і дехто міг би толкувати се так, що обі сторони — Галичане і Петлюрівці — рівно завинили. Гадаю, що п. Кузьмин так не думав, бо він певно добре знае, як то було. Вистане прочитати книжку звісного радикала, д-ра Назарука „Рік на Великій Україні", щоби знати, хто до кого кидав хлібом, а хто відповідав на се каменем. Знаємо прецінь зі споминів О. Назарука та з инших жерел, скілько борців Галичина дала Великій Україні: зразу, за Центральної Ради, Січових Стрільців, потім — за Директорії — около 20.000 молодих парубків, самого цьвіту, що боронили Києва від московських большевиків, а дальше цілу армію з 150.000 мужа, що отікаючи ще кровю по боях з Ляхами, обдерта і боса, здобула Київ а потім Одесу! За те дістали вони заплату: віддачу Галичини Ляхам. Думка п. Кузьмина, що якби була згода ми обома урядами, то сегодня ми мали-би Україну, а певне і Галичину — є вірна. Лиш треба було додати, хто спричинив ту незгоду і запро що була незгода — аби часом вина не спала на тих, що якраз невинні.

І ще з другим я не цілком погодивбися. П. Кузьмин каже, що „на фронті" було за мало командантів, а за те за богато поза фронтом, по містах, де вони спацерували з Польками". — Я чув і читав дуже богато про нашу армію — про простих жовнірів і офіцирів, і мушу сказати, що так одні як другі були героями. З того, що наочні свідки розказують, виходить, що в правді, що офіцирів було за мало, чотири разів менше, як у Ляхів. Але чому так було? — Бо в нас загалом замало ще інтелігенції (відповідно до числа народу) і тому не було звідки набрати стілько офіцирів, скілько армія потребує. А поза фронтом мусіли преці бути також якісь команди, бо: 1) в часі війни всі головні зелізничі стації, шляхи і мости мусять бути під військовою командою і охороною; 2) бо такі міста, як Станиславів, Дрогобич, Тернопіль, Золочів чи инші мають досить Ляхів, що раз враз думали зачинати бунти за плечима нашої армії; і 3) бо раз враз треба було рекрутувати і в касарнях обрихтувати (учити) новобранців, аби доповняти армію на фронті, ослаблену штурмами, морозами і хоробами — а се є робота команд поза фронтом. Зрештою числа убитих і ранених показують, які були наші молоді офіцири, котрі — як звісно — самі переважно є селянські сини. Іменно на кождих сімох убитих чи ранених наших жовнірів припадав один убитий або ранений наш офіцир — хоч в компаніях оден офіцир припадав на 100 жовнірів! Що значать сі числа? — А то, що офіцири гинули більше як прості. Чому? — По перше тому, що мали приказ іти до штурму на переді, аби дати приклад компанії, а по друге тому, що ворог ціляв власне в офіцирів, аби позбавити компанії провідників. Тими великими втратами в офіцирах треба пояснити зростаючий брак офіцирів на фронті. Видів, що офіцирів чим далі, то брак — і се вірно. Але причина сего була инша, ніж п. Кузьминови могло здаватись. Причина ся се загалом замале це число нашої інтеліґенції! Тому-ж і Придніпрянці програли, що цілком за мало інтеліґенції мали і не мали чим обсадити урядів та команд.

Отсих кілька заміток я вважав вказаним додати до знаменитого листу молодого героя.

Сьвідомий.

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське війско, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

ДІЛІТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 62 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) **До Львова** грошевий дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленням про гроші на адресу: Ukr. Horozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) **До Чехо-Словаччини** і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) **Для Австрії і Югославії** так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) **Для поодиноких повітів і громад в Галичині** (на народні цілі тамже!) посилати на адреси подані в газетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

ОСТОРОГА! Не посилайте на ніякі інші адреси до Львова, Чехії, даль, бо инакше нема контролі, чи гроші йдуть там, де треба!

Др. Іван Франко. (4)

АНАРХІСТИ і КОМУНІСТИ.

(З книжечки п. з. „Що таке поступ?").

(Докінчене).

Думки Генри Джоржа дуже сподобалися многим людям не лише в Америці, але також у Англії і в Німеччині. Потворилися спілки й товариства, що мають метою ширити ті думки словом і письмом серед широких мас убогої людности і також серед грошовитих богачів, надіючися позискати їх для справи **націоналізації землі,** тобто набуття землі для цілого народа. Поки що, товариства зробили для своєї власної мети не богато, але думки Джорджа мали значний вплив з иншого боку. — Треба сказати що батьки німецької соціяльної демократії Маркс і Енґельс іще в 1848. р. виступили з окликом Пролетарії всіх країв єднайтеся! Вони виказували, що нужда фабричних робітників скрізь по всім світі однакова, значить, і інтереси їх однокві. Пролетарії-робітники немають причини ворогувати ані воювати між собою. Уся ворожнеча між народами й державами йде від бідних, а від богачів, купців, фабрикантів та урядників, або, як вони називали—буржуазії (від французького слова бурге — замок, місто, значить міщанство, розуміється, маюче). Розвиваючи далі ті думки, вони й їх ученики доходили до того, що все те, що роседнює народи або розєднювало давнійше, отже церковні та релігійні справи, політика, національність, усе те діло пануючих верств. Верстви робучі, поневолені, покривджені ніколи не мали ані національних інтересів але все мали й доси мають один однісінький і по всім світі однаковий інтерес — скинути з себе віковічне ярмо неволі та визиску. Чим більше ті верстви приходять до розуму, тим більше розуміють, що їх дурено, вказуючи їм якісь релігійні, політичні чи національні ідеали і велячи в імя тих ідеалів побоювати людий иншої віри, иншої держави, иншої національности. Тай ті, що вели їх на сю боротьбу, дуже часто дурили себе самих; властиво ціла історія людського розвою, се боротьба поодиконих верств між собою, а ще точнійше, боротьби кривджених, визискуваних та неволених робітників з кривдителями та визискувачами. Коли визискувані робітники дійдуть до повної свідомости своїх інтересів і своєї сили, то поєднаються всі разом на всім світі, скинуть із себе ярмо і заведуть соціялістичний лад на світі. Значить, німецький соціял-демократизм був і **є міжнародний,** або говорячи латинським словом — інтернаціональний.

Джордж натомісць висунув на перше місце інтереси поодинокої **нації** як найбільшої одиниці, яку чоловік може обняти своєю практичною працею. І ся Джорджева думка пустила широке корінне. В Америці й Англії залунали оклики: земля для народа, але з додатком: англійська земля для англійського народа! Америка для Американців. В Америці перший голосно підніс такий оклик сенатор Монро, а президент Розевелт також признавався до до неї. І у нас піднесено оклик: Україна для Українців, а польська шляхта, що у себе на місці, на Мазурщині, як може кривдить та визискує польського хлопа, в східній Галичині дає йому всякі полекші, продає йому свої ґрунти, зичить йому гроші з банків, аби лише довести до того, щоб надати й Східній Галичині переважно польський характер і аби таким робом, упадаючи економічно, змішнила польський елемент національно.

Отсе ми перейшли всі важнійші питання, які насуваються при обмірковванню того, що таке поступ. Ми бачили, як чоловік із стану майже дикого звіря помалу вибивався чим раз висше. Ми бачили, що се поліпшеннє його стану йшло не всюди одноково, що в одних місцях люди доходили до висшої освіти, в инших лишалися в дикі стані. Ми бачили, що дорога того поступу була не проста ані одностайна; що певні місця осягнувши досить високий поступ, упадали; що певні важні відомости та винаходи, звісні людям у давнину, потім забувалися і нераз аж по сотках літ люди віднаходили їх на ново. Ми бачили далі, що головною движучою силою поступу є поділ праці; ми вказали далі, що той поділ праці вкупі з вродженою всім людям неоднаковістю сил, здібностий і вдачі вироджує громадську й осьвітну нерівність, а та нерівність нарешті доходить до величезного противенства між крайною бідностю одних, та нечуваним богацтвом инших, і то бідністю міліонів робучих людий і богацтвом невеликої жмінки легкоробів або й цілковитих неробів. Нарешті ми перебрали найважнійші думки тих, що силкуються знайти вихід із того страшного положення.

Чого-ж шукають усі ті люди?

На се одна відповідь: шукають дороги до поступу, але не такого як доси. Їх не задоволяє сам поступ богацтва; вони питають: а в чиїх руках се богацтво, хто й на що користуєся ним? Їх не задоволяє сам поступ науки і штуки; вони хочуть аби наука і штука були власністю всіх людий, прояснювали їх розум і звеселяли життє. Як бачимо, обік зросту богацтва, науки й штуки зросло також почуттє милосердя, любови до людий, справедливости. Люди починають переконуватися, що само богацтво, сама наука, сама штука не може дати чоловікови повного щастя. На скілько чоловік може бути щасливим у життю, він може се тілько в співжиттю з иншими людьми, в родині, громаді, нації. Скріпленнє, утонченне того почуття любови до инших людий, до родини, до громади, до свого народа, отсе основна підвалина всякого поступу; без неї все инше буде лише мертве тіло без живої душі в ньому.

Повного особистого щастя, не заколоченого ніякими прикростями — чоловік не осягне ніколи; та про те він весь вік старається та силкується поправити своє життє, усувати прикрости, добитися щастя. Міліони знаходять одиноке щастє на землі в тій надії, що правдиве щастє знайдуть по смерти, за гробом. Але инші міліони людий у наших часах говорять, що поки там до загробового щастя, а нам треба доложити сил і заходів і розуму, аби знайти хоч яке таке щастє тут на землі.

Так само всі ми знаємо, що й повного громадського щастя, повного, так сказати, раю на землі люди не дібються ніколи. Але се ще не рація, щоб ми закладали руки і байдужно дивилися, як міцний дусить слабого, як богач кривдить та висисає бідного, як одиниці кривдять та руйнують сотки й тисячі людий. Чи буде, чи не буде з того рай на землі, а ми борімося з кождим поодиноким лихом, з кождою поодинокою кривдою та дбаймо заразом не лише про те, аби побороти її в тім одним випадку, але також про те, аби по змозі заткати жерело подібного лиха й на будуче.

Колись, перед сотками літ лікарі не дуже придивлялися до поодиноких хороб та болячок, але за те ломали собі голови, щоб винайти такий лік, який би міг лічити всі можливі хороби. Вони вже й назву придумали для сього ліку, назвали його з грецька **панацея,** ніби то все-лік. Але такого ліку на всі хороби ніхто не винайшов і не винайде ніколи. Позбувшися мрії про той чудовий все-лік, почали лікарі докладнійше придивлятися поодиноким хоробам, слідити обяви, що виступають при її погіршенню і при поліпшенню, і звільна назбирали величезний запас спостережень та досвідів, що тепер називається медициною. Кожду слабість, кождий обяв стараються пізнати як найдокладнійше, а від пізнання вже недалеко й до вилічення.

От таке саме й з тими громадськими, суспільними слабостями, що спадають на людий при поступі наперед. Те, що ми доси роздивили, всі оті ради: повороту до природи, до селянського стану, до бездержавства, заведеннє повної спільности — все се такі панацеї, яких не зварить і не приготує ніякий аптикар. Вони бентежать людий, ворушать їх думки і заставляють їх шукати нових доріг, і в тім їх велика вартість, їх історична заслуга. Але певности, панацеї в них не шукайте. Поступ цілої людськости — се величезна і дуже складна машина. Вона порушується силою, на яку складаються тілесні й духові сили всіх людий на світі; ані одному чоловікови, хоч який би він був сильний та здібний, ані одній якійсь громаді годі запанувати над рухом машини, годі кермувати нею. Як у цілій природі, так і в розвою людства керму держать два могутні кондуктори, тоті самі, яких пізнав же великий німецький поет і вчений, Йоан Ґете, а то **голод і любов.** Голод, се значить матеріяльні і духові потреби чоловіка, а любов — се те чуттє, що здружує чоловіка з иншими людьми. Людського **розуму** в числі тих кондукторів нема і певно ще довго не буде.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Надзвичайний мітінг від. 182 Молодечого Союза при У. Н. Союзі, відбудеться в суботу дня 19. лютого с. р., о годині 7-мій вечером в галі церковній, Ван Бюрен стр., Пасайк, Н. Дж. На мітінгу будеться обговорювати справу референдума о зміні реформи Молодечого Союза. На сім мітінґу вимагається присутности в першій мірі всіх батьків або материй, котрих діти є членами Молодечого Союза, але також і решти членів, котрі належать до нашого відділу У. Н. С. При тій нагоді будеться теж приймати нових членів дітий до Молодечого Союза і дорослих до У. Н. Союза за 50 цнт. вступного. — Д. Лещишин, предс. і опікун Мол. Союза.

BOLSHEVIKI LASHED BY UKRAINIAN REDS

Foreign Group Denounces the Present Regime as a Despotism of Commissars

VINNICHENKO UNDECEIVED

After Visit to Kief, Communist Leader Writes of Bureaucracy Ruling There

Further confirmation of the rapid growth of centralization and bureaucracy in the Soviet Government of Russia and the Ukraine is found in an open letter addressed to the Ukrainian workers and peasants by M. Vinnichenko, a well-known Ukrainian Communist leader who recently conferred with Bolshevist officials in Kief regarding the organization of a Ukrainian Soviet Government. In quoting from this eltter, which was originally published in "Nova Doba," the official organ of the foreign group of Ukrainian Communists printed in Vienna, the Leipziger Volkszeitung points out that Vinnichenko's opinions ought to have considerable weight in view of the fact that he is a convinced communist who has studied the work of the Bosheviki at close range.

In fact, Winnichenko's report was so important in the eyes of the Foreign Group of the Ukrainian Communists thatthis group, according to a Vienna dispatch printed in the Berlin Freiheit on Nov 4, adopted a resolution declaring that, while the Ukrainian Communists stood for the distatorship of the proletariat during the transitory period between capitalism and socialism and for the Soviet organization of society, the Foreign Group regarded the present policy of the Soviet Republic and of the Russian Communist Party as incompatible with and opposed to the basic principles of communism. The resolution continued:

"This policy is not the policy of the distatorship of the proletariat, but a policy of distatorship by a caste of commissars and bureaucrats, which is supported exclusively upon the bayonet's point. It is a policy calculated to discredit and destroy the idea of socialism among the working masses of the people. The Soviet system doesn't really exist at all. It has been destroyed, and in its place there rules the despotism of commissars and bureaucrats. This policy results in producing a condition in the Ukraine which bears the stamp of an actual occupation, against which the Ukrainian Communist Party protests."

Vinnichenko's letter began by asserting that the members of the Foreign Group of the Ukrainian Communist Party had been deceived by Bolshevist propaganda into believing that there was being created in the Ukraine a genuine peasants' and worker's State, in the development of which the masses of the people could co-operate. His trip to his native land, however, had shown him that such was by no means the case and that instead there prevailed a policy of absolute bureaucracy. After declaring that such a policy, instead of being necessary for the triumph of the social revolution, as asserted by the Bolshevist leaders in their defense of their actions, was "a great menace to the revolution itself," Vinnichenko continued:

"It is quite correct that the forces of the revolution must be concentrated and centralized. But the leaders of the Russian Communist Party have chosen methods of absolute centralization which exclude all democratic methods. Thus it has been brought about that the leading party of the revolution has been degraded from a living, creative organism to a great, blind machine directed by a tiny group of persons. Through the principle of appointing the responsible leaders of the party organization and through the abrogation of the principle of elections it has come about that the feeling of responsibility toward the entire group has got lost in the party and has given place to a bureaucratic subordination of one official to another of higher position. All the negative characteristics of bureaucracy have entered the party through this system—place-hunting, servility, disregard of the weaker ones lack of control, decline of initiative and creative ability.

"The defenders of this policy are being praised for having created iron discipline through this method. But in all honesty it is necessary to admit that this discipline is not so much a discipline of communists, party members, comrades and fellow fighters as it is one of bureaucrats, officials and soldiers. This discipline does noe arise from conviction, from devotion to a cause, from the belief in the necessity o fself-sacrifice, but is the fruit of fear of punishment or of a desire to distinguish onesself. It is not a party discipline, but the obedience of the government office and of the barracks. The communists cannot boast about that, because that kind of discipline existed in the days of the Czar under his officials. It also exists in the bourgeois offices and, furthermore, is much firmer."

Vinnichenko concluded by insisting that this centralization had spread from the Russian Communist Party to all public life and the Government machine, and threatened the very existence of the Ukrainian Soviet Republic.

Several cable dispatches from Copenhagen have recently told of anti-Bolsheviet uprisings in the Ukraine, possibly partly due to the repudiation of the Bolshevist chiefs by prominent Ukrainian communist and socialist leaders.

(From the N. Y. Times, Feb. 6, 1921)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довгих похвалків).

NEWARK, N. J.

Українська Банда тов. Запорожа, устроює **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, дня 19. лютого 1921 р.** в Українській Робітничій тали, 57-59 Beacon Street, Newark, N. J. Початок точно о годині 7. вечером. Вступ 35 центів. Чистий дохід призначений для українських героїв, котрі находяться в Чехо-Словаччині. 39і41

НА ВІЧЕ! УКРАЇНСЬКА ГРОМАДО В ДЖЕРЗИ СІТИ! НА ВІЧЕ!

Віче відбудеться

В НЕДІЛЮ, 20. ЛЮТОГО С. Р.

в галі під ч. 98 Нюарк Евеню

в справі несення помочі рідному краєви і протесту проти ляцьких звірств.

Дорогі Родимці!

Сім літ карається наш убогий трудовий народ у военному лихоліттю. Наша рідна земля була а й досі є найстрашнійшим побоєвищем кровавої війни царів і цісарів, а тепер шляхетських опричників. Цілі села зруйновані; колись пишні господарства знищені до непізнання. Край наш немов домовина виглядає. А народ? Страшно й згадувати, висохлий, голодний, обдертий, наче кістяк конає в судорогах, а помочі незвідки, тільки вражий Лях на кождий голос ридання наших братів кропить нагайкою; жандарми допускаються таких звірств, яким і цар не дорівнав би. Там стогін, плач, кнут, неволя, рабунки останнього лаха, збіжа, гроший.

Гірко терпить та конає наш брат, батько, та дідусь, в польських тюрмах. Яких 250.000 пропадає; та тільки голос їх розпуки доходить до нас, благають ратунку; благають негайно, зараз. Такі розпучливі, нераз може й остатні слова доходять нас з шляхетських тюрем як Домбе, Кельци, Бересте, Стршалкова, Поморе та інші. А що-ж ми на се? Чи можемо бути байдужними? Ні! Ми мусим і повинні бути вирозумілими зглядом них! Ми мусимо і повинні сварки та непорозуміння відкинути на бік, братись до праці, на добро і кращу будучність для страдаючих. Ми мусим вислухати того гіркого а може останнього плачу, і подумати, чи ми маєм які обовязки зглядом конаючих, чи ні?!

Браття і Сестри! На голос нашого трудового зубожілого, обдертого, голодного, нагайкою битого, в тюрмах караючогося, брата, батька, матері, сестри і дітий, зійшлися представники сімнайцяти Товариств, і постановили вести акцію помочі та скликати віче, на котре запрошується і Вас. Приходіть всі як один на спільну нараду на віче. Скажіть своє слово. Покажіть Вашу щиру душу та подайте братню руку тому, що ридає, а будуче поколінне спомяне Вас добрим словом.

ЗА ПОМІЧ СТРАДАЮЧИМ В РІДНІМ КРАЮ!

Представники товариств.

СМІШНА РЕЦЕПТА.

Болить мене моя головонька,
Болить не устане;
Іду, біжу до доктора в місто —
Радьте-ж мені, пане!

А цей доктір, гільтай превеликий,
Молодий, хороший,
Взяв за ручку, в оченята глянув,
Тай жадає гроший.

Деж рецепта? — я його питаю —
Рецепту давайте!
А він мені: — Ось моя рецепта:
— Ви мужа шукайте!...

Чалий.

КАЛЕНДАР ЛЬВІВСЬКОЇ „ПРОСВІТИ".

Львівська „Просвіта" прислала до „Свободи" кількадесять примірників календаря на 1921 рік.

Календар дуже цікавий і богатий змістом (216 сторін великої вісімки).

Ціна в Америці 1 долар з пересилкою.

Замовлення просимо присилати на адресу:

„SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів даєсь відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.—

Анна Романчук, з Тисмениці, пошукую своїх краянів і краянок також з Тисмениці, Галичина. Шість літ тому я була з ними в Ню Йорку і від того часу не маю про них вісти. Прошу моїх краянів і краянок зголоситись на адресу: ANNA ROMANCHUK, 2244 Pollard Street, Detroit, Mich. 40-41

—Пошукується **МАРІЯ ЧЕРНИШ,** родом з Копичинець, улиця Калинівщина, повіт Гусятин, Галичина, що 1908 року виїхала до Америки і з початку перебувала в Ню Йорку. Пошукувана числить тепер около 28 літ. Хай вона сама або хто знає її адресу зголоситься до брата Федора Черниш, що має до неї дуже важну справу. Адрес: FRED CZERNYSH, 197 Caroline St., Hamilton, Canada. 41-43

КУПЛЮ ДІМ дво-фамілійний в Брукліні, або в Стейтен Айленд, або в Гревіл (Н. Дж.), або в Нюарку. Зголошення з условиями слати до: M. W., c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 41-43

ПОТРЕБА АГЕНТІВ до розпродажі цікавих річий по сторах. Заробок від $10.00 і більше денно. Не вимагається англійського язика. Хто хоче заробити гроші пишіть: EAGLE MFG. & SALES CO., Sta. D., Box 145, New York, N. Y. 41

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! ДОБРА НАГОДА!

До ренту гросерня і бучерня, дім мешкальний і шопа на автомобіль. Тижневий оборот 1200—1300 долярів, в добрім положенню, між своїми людьми. Дім корнеровий в добрім стані. Машини бучерські, можна виробляти всякі бучерські продукта. Інтересовані зволять голоситись під ч. 2800 W. 2nd St., Chester, Pa. 41-3

ХТО ПРИШЛЕ 20 докладних адресів своїх товаришів або знайомих, той одержить Календар Укр. Мистецької Накладні з Відня, або серію карток з боїв Укр. Січових Стрільців. Проситься слати до: 34-51

STEPHEN DEMBITSKY,

All Slav Agency,

204 West 27th St., New York City.

Closely bound